

Реферат

Поводом предлога за иностраног члана у Српској академији образовања- Београд

Господин **Јозеф Волф (Josef Wolf)** је пореклом из арадског Поморишја, из једног бившег граничарског села, Владимиреску, на српском (и у историјском памћењу) познатом као Глоговац. Једно је од насеља драматично погођених масовним исељавањима; прво Срба граничара који, да би сачували статус милитара, су средином 18-ог века кренули у неповратну авантуру мајци Русији. А касније, и Немаца, који су махом прибегли исељавању да би се избавили од Чаушескуовог „благостања”.

Од самог детињства уздигао се у средини међукултурног прожимања. Шк образовање остварио је у знаку мешовите средине и прожимања немачке и румунске културе, у једној од истакнутих арадских гимназија. Матурирао је са максималним школским успехом, као прави шампион у знању своје генерације. У изузетно оштрој, за та времена, конкуренцији (15 кандидата за једно пријемно место) успео је на конкурс за упис на студије историје у Клужу као прво-пласиран. Тај изузетно елитни, шампионски статус одржао је током целог студентског рока, апсолвирајући као шеф своје генерације и апсолутни првак свих националних промоција своје 1975. године студије историје. Био је, међу нама, старијим колегама са студија, право чудо од студента, који све зна и уме, на максималном нивоу знања, прави шампион факултета. А уз то и диван и динамичан млад човек и пријатељ, увек спреман да искаже своје високе домете знања, да помогне саветом или сугестијама, расположен и за полемику или научну критику у прилог усвојених ставова.

Након завршетка студија, залагањем својих професора, декана факултета Камила Мурешану-а и ментора Помпилиу Теодора, задржан је на факултету, у својству кустоса Музеја Трансилваније и асистента на катедри за националну историју.

У контексту тадашње румунске историографије, дубоко заражене протокронизмом национал-комунистичког типа, није много потрајало те је колега Волф дошао у немили сукоб са крутом и грубом визијом „патриотског“ учења о нашој прошлости, у духу непрекидног континуитета, од Буребистиних Дачана па до стројитеља златне будућности румунског чаушизма. Следиле су репресалије: оптужен од стране политичких стожера министарства из Букурешта за неиспуњавање образовних задатака, искључен је са

факултета уз велику буку и хајку против свакојаким „непријатеља и издајника” најправеднијег државног уређења што га је измислио људски ум у румунској варијанти. У таквим драматичним околностима напушта Румунију са породицом и двоје деце.

Захваљујући одличним препорукама професора из Клужа и интервенцији светски признатих историчара Харалда Цимермана, истакнутог стручњака за Средњи век и Матијаса Берната, директора Института за Југо-источну Европу у Минхену, добија запослење као сарадник у Институту за историју дунавских (банатских) Немаца у Тибингену.

Следе пуне три деценије веома плодне и по историјску науку профитабилне сарадње између Тибингена и Клужа, Темишвара, Арада, Решице па и Балканолошког института у Београду, Музеја Војводине у Новом Саду, пројеката сарадње којих је главни (или у више случајева чак кључни) подстрекач био управо наш цењени сарадник и пријатељ Јосеф – Сепи Волф. Његовим зналачким доприносом и неисцрпним ангажовањем, истраживања Института у Тибингену развијају се, од локалних монографских приступа стручњака за истраживање прошлости банатских насеља и немачке банатске етно-лингвистике карактера инсуларне културе, до регионалних историјских захвата и погледа средње-европског типа, ставивши под истраживачку лупу стручњака европског формата процесе регионализма, миграција, механизма буђења политичке свести мањинских етницитета, проблеме међуетничког комуницирања и интеркултурног прожимања.

За нашег стручњака основна цивилизацијска константа Баната остаје - упркос великим популационим кретањима и политичких превирања новијег времена, културна разноврсност, у духу једног позитивног дијалога и сарадње. А наш пријатељ, како сам за себе сматра, да је стасао у судбини неуморног путника између два света, румунске и германске културне стварности, ево сада прилике да присвоји и трећу димензију, додајући пољу свог научног бављења и српски научни и културни простор.

А ми, његови другови из студентских дана и поштоваоци његовог стваралачког рада одувек, чинимо часан гест предлажући га за иностраног члана наше Српске угледне академске установе .

У Темишвару, 8. Јануара 2020. године

Академик проф. др Миодраг Милин

Академик проф. др Виктор Нојман

Акад. проф. др Грозданка Гојков

Josef Wolf – bibliografie selectivă

Monografii, cataloage, ediții

- Fließende Räume. Karten des Donaauraums 1650-1800 = Floating Spaces. Maps of the Danube Region 1650-1800. Katalog zur internationalen Wanderausstellung des Instituts für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde, Tübingen, und des Landesarchivs Baden-Württemberg. Zusammen mit Wolfgang Zimmermann [Catalog al expoziției itinerante a Institutului de Istorie și Studii Regionale, Tübingen și a Arhivei Landului Baden-Württemberg, ed. de Josef Wolf și Wolfgang Zimmermann], Regensburg 2017, 423 p.
- Die Türkenkriege des 18. Jahrhunderts. Wahrnehmen - Wissen - Erinnern [Războaiele antiotomane din veacul al XVIII-lea. Percepție – cunoaștere - memorie], ed. de Josef Wolf și Wolfgang Zimmermann, Regensburg 2017, 455 p.
- Heimatsachen. Donauschwäbische Grüße zum baden-württembergischen Geburtstag [Lucruri de acasă. Salutări ale șvabilor dunăreni cu ocazia jubileului Landului Baden-Württemberg], ed. Reinhard Johler, Josef Wolf și Christian Glass, Tübingen 2012, 527 S. il., hărți.
- Refractări. Willy Pragher – spații vizuale românești, 1924-1944 [ediția revizuită în limba română a catalogului de expoziție Brechungen. Willy Pragher: Rumänische Bildräume 1924-1944], ed. de Kurt Hochstuhl și Josef Wolf, Alba Iulia 2008, 324 p., il., hărți (ed. a II-a Timișoara 2009).
- Brechungen. Willy Pragher: Rumänische Bildräume 1924-1944 [Refractări. Willy Pragher – spații vizuale românești, 1924-1944], ed. de Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde Tübingen și Landesarchiv Baden-Württemberg [Institutul de Istorie și Studii Regionale și Arhiva Landului Baden-Württemberg [Catalog de expoziție și studii însoțitoare], ed. de Kurt Hochstuhl și Josef Wolf, Ostfildern 2007, 320 p., il., hărți.
- Historische Regionen und ethnisches Gruppenbewusstsein in Ostmittel- und Südosteuropa. Grenzregionen – Kolonisationsräume – Identitätsbildung (Danubiana Carpathica, Jahrbuch für Geschichte und Kultur in den deutschen Siedlungsgebieten Südosteuropas, 3-4, 2009/2010), München 2010, 576 p.

Entwicklung der ethnischen Struktur des Banats 1890 – 1992 (Atlas Ost und Südosteuropa, Karte 2.8-HRYU1). Begleittext zu den vier farbigen Karten hgg. von Josef Wolf, Peter Jordan, Thede Kahl, Horst Förster, Florian Partl. Datenstand der Karten: Teil A: 1890; Teil B: 1930/31; Teil C: 1949/53/56; Teil D: 1990/91/92 [Evoluția structurii etnice a Banatului 1890 – 1892 (Atlas Ost und Südosteuropa, Karte 2.8-HRYU1). Text însoțitor. la seria de hărți în culori editate de Josef Wolf, Peter Jordan, Thede Kahl, Horst Förster, Florian Partl. Referința cronologică a datelor transpuse cartografic: Partea A: 1890; Partea B: 1930/31; Partea C: 1949/53/56; Partea D: 1990/91/92), Wien 2005, 470 p.

Development of Ethnic Structure in the Banat 1890 – 1992 (Atlas of Eastern and Southeastern Europe, Map 2.8-HRYU1). (1). Accompanying text to the four coloured maps, ed. by Josef Wolf, Peter Jordan, Thede Kahl, Horst Förster, Florian Partl. Data of maps as of: Part A: 1890; Part B: 1930/31; Part C: 1949/53/56; Part D: 1990/91/92 (ediția în limba engleză a titlului precedent), Vienna 2005, 460 p.

Quellen zur Wirtschafts-, Sozial- und Bevölkerungsgeschichte des Banats im 18. Jahrhundert.[Izvoare cu privire la istoria administrației, societății și populației Banatului în secolul al XVIII-lea], Tübingen 1995, IV, 521 p.

Deutsche Minderheiten in Südosteuropa im Umbruch. Die Volkszählungen 1990-1992 [Minorități germane din Europa de sud-est în transformare], Tübingen 1994, 341 p., tab., hărți

Jürgen Habermas. Cunoaștere și comunicare. Culegere de studii, traducere în colaborare cu Andrei Marga și Walter Roth, București 1983, 573 p.

Studii și articole

Von der Innen- und Binnengrenze zur Außengrenze. Die Kartographie des Banater Abschnitts der Donau 1690-1740 (De la granița internă și provincială la cea interstatală. Cartografia secțiunii bănățene a Dunării 1690-1740) In: Die Donau und ihre Grenzen. Literarische und Filmische Einblicke in den Donaauraum Dunărea și granițele sale. Introspecții literare și filmice asupra spațiului dunărean), ed. De Olivia Spiridon. Bielefeld 2019, p. 163-201.

Der sperrige Weg zum Frieden. Vor 100 Jahren wurden im Friedensvertrag von Trianon die Teilung des Banats beschlossen (Drumul colțuros spre pace. Cu 100 de ani în urmă s-a hotărât prin Tratatul de Pace de la Trianon partajarea Banatului), în: Banater Kalender 2020 [Calendar bănățean 2020], Erding 2019, p. 112-129

- Der 23. August 1944. Schicksalswende und Epochengrenze der rumänien- und banatdeutschen Geschichte (23 august 1944. Cotitură a sorții și cezură epocală în istoria României și a șvabilor bănățeni), în: Banater Kalender 2019 (Calendar bănățean 2019), Erding 2018, p. 82-95.
- Das Banat und die Banater Schwaben am Ende des Ersten Weltkriegs [Banatul și șvabii bănățeni la sfârșitul Primului Război Mondial], în: Banater Kalender 2019 [Calendar bănățean 2019], Erding 2018, p. 66-81.
- Das Banat – im Krieg erkämpft, im Frieden gesichert. 300 Jahre seit dem Friedensvertrag von Passarowitz (Banatul – câștigat în război, asigurat prin Pacea de la Passarowitz) în: Banater Post 82 (2018), nr. 23-24, p. 13-14.
- Das Einrichtungsprojekt des Grafen Mercy. Vor 300 Jahren wurden die Weichen für die Erschließung des Banats und die Ansiedlung gestellt [Proiectul de organizare a contelui Mercy. Cu 300 de ani în urmă s-au pus bazele administrației provinciale și a colonizării Banatului], în: Banater Post, 62 (2018), nr. 5-6, p. 10-11.
- Loialități în schimbare. Remodelarea identitară a minorității germane din România după Primul Război Mondial, 1918-1922, în: România și evenimentele istorice din perioada 1914-1920. Desăvârșirea Marii Uniri și întregirea României, ed. de Victor A. Voicu. București 2018, p. 125-164.
- Selbstrepräsentation und Festkultur. Zur Identitätsbildung der Banater Deutschen 1918-1925 [Autoreprezentare și cultură jubiliară. Cu privire la formarea identității germanilor din Banat 1918/1925], în: Loyalitätswechsel und institutioneller Neuanfang. Die regionalen deutschen Minderheiten in Rumänien 1918-1928 [Schimbare de loialitate și nou început în plan instituțional 1918-1928], ed. de Rudolf Gräf și Daniela Stanciu, Klausenburg 2018, p. 271-371.
- Das Mapping der Peripherie. Raumwissen im Temeswarer Banat 1716-1778 (Maparea periferiei. Cunoaștere spațială în Banatul Timișoarei), în: Die Türkenkriege des 18. Jahrhunderts: Wahrnehmen – Wissen – Erinnern [Războaiele antiotomane din veacul al XVIII-lea. Percepție – cunoaștere – memorie], ed. de Josef Wolf și Wolfgang Zimmermann, Regensburg 2017, p 265-294.
- Loialități conflictuale – o postfață, în: Miodrag Milin și Andrei Milin, Sârbii din Romania. Documentar și studii despre remodelarea identitară. Texte introductive de Mihai Spărișu și Bata Marianov. Postfața de Josef Wolf. Târgoviște, București 2017, p. 395-402.

- Kommissbrot und Kleidung für die „nothleidenden Colonisten“. Vor 250 Jahren wurde Tschatad (Lenauheim) gegründet [Pâine de comis și veșminte pentru „coloniștii suferinzi“. În urmă cu 250 de ani a fost înființat satul Cetad (Lenauheim)], în: Banater Post 61, nr. 21, 5.11.2017, p. 6 (partea I); nr. 22, 20.11.2017, p. 9 (partea a II-a); nr. 23-24, 15.12.2017, p. 10-11 (partea a III-a).
- Der Donaauraum. Perspektiven der Ausstellung [Spațiul dunărean. Perspective ale expoziției], în: Fließende Räume. Karten des Donaauraums 1650-1800 [Spații fluente. Hărți ale spațiului dunărean, 1650-1800. (Descrierea exponatelor.)], ed. de Josef Wolf și Wolfgang Zimmermann, Regensburg 2017, p. 133-377.
- Der Donaauraum und Südosteuropa in der frühneuzeitlichen Kartografie [Spațiul dunărean și Europa de sud-est în cartografia epocii moderne timpurii], în: Fließende Räume. Karten des Donaauraums 1650-1800 [Spații fluente. Hărți ale spațiului dunărean, 1650-1800], în colaborare cu Wolfgang Zimmermann, Regensburg 2017, Regensburg 2017, p. 71-95.
- Das Mapping der Peripherie. Raumwissen im Temeswarer Banat 1716-1778 [Maparea periferiei. Cunoașterea spațiului în Banatul Timișoarei, 1716-1778], în: Die Türkenkriege des 18. Jahrhunderts. Wahrnehmen - Wissen – Erinnern [Războaiele antiotomane în secolul al XVIII-lea], ed. Wolfgang Zimmermann și Josef Wolf, Regensburg 2017, p. 265-294.
- Kollektivschuld, Ethnizität und Repression im Banat 1944-1948 [Culpă colectivă, etnicitate și represiune în Banat 1944-1948], în: Land-Berichte. Sozialwissenschaftliches Journal, 19 (2016), nr. 2, p. 9-28 (partea I); 20 (2017), nr. 1, p. 27-47 (partea a II-a).
- Der Untergang des Halbmonds im Banat – unsere Ursprünge [Amurgul semilunei în Banat – începuturile noastre], în: Banater Post 60, nr. 17-18, 15. September 2016, 10-11 (partea I); Nr. 19, 2. Oktober 2016, 6-7 (partea a II-a).
- Die Genese der Regierungsform des Temeswarer Banats. Mercys „Einrichtungsprojekt“ und die Stellungnahme der zentralen Hofstellen [Geneza formei de guvernare a Banatului. „Proiectul de înzestrare“ a lui Mercy și pozițiile instituțiilor aulice centrale] în: Herrschaftswechsel. Die Befreiung Temeswars im Jahre 1716 [Schimbare de stăpânire. Eliberarea Timișoarei în anul 1716], ed. de Rudolf Gräf și Sandra Hirsch, Cluj-Napoca 2016, p. 103-152.
- Im (un)freien Fall. Repressionsmaßnahmen gegen die Banater Deutschen 1944/45 [În cădere (ne)liberă. Măsuri represive împotriva germanilor bănățeni, 1944/45], în: Die Banater Schwaben am Abgrund. Kulturtagung 2015 Sindelfingen [Șvabii bănățeni la margine de abis, Sesiune culturală, Sindelfingen 2015], Stuttgart 2016, p. 37-92.

- Die Kolonisten kommen! Agrarreform und Innenkolonisation im Banat 1945-1949 [Vin coloniștii! Reforma agrară și colonizare internă în Banat 1945/1949], în: Banater Post 60 (2016), nr. 23/24, p. 17-18 (partea I); 61 (2017), nr. 1, p. 15-16.
- Von der Weide zum Dorf im Kartenbild. 250 Jahre Hatzfeld [De la fânaț la sat. 250 de ani Jimbolia], în: Banater Post 60 (2016), nr. 11-12, p. 14-15 (partea I); nr. 13, p. 10-11.
- Landerschließung und Raumwissen im frühen habsburgischen Banat [Valorificarea resurselor și cunoașterea teritoriului în Banatul habsburgic timpuriu], în: Spiegelungen 10 (64) (2015), nr. 1, p. 49-98.
- Selbstrepräsentation und kulturpolitische Neuorientierung der Banater Schwaben 1918-1925 [Autoreprezentare și reorientarea politico-culturală a șvabilor bănățeni, 1918-1925], în: Die Banater Schwaben und der Erste Weltkrieg, Kriegsgeschehen und Auswirkungen auf das Banat [Șvabii bănățeni și Primul Război Mondial. Războiul și consecințele sale asupra Banatului], ed. de Walter Engel / Walter Tonța, Stuttgart 2014, p. 79-140.
- Conceptul de organizare a Banatului Timișarei. Geneză și formă de guvernare în perspectivă comparată (în colaborare cu Marionela Wolf), în: Istoria ca datorie. Omagiu academicianului Ioan-Aurel Pop la împlinirea vârstei de 60 de ani ed. Ioan Bolovan und Ovidiu Ghitta, Cluj-Napoca 2015, p. 451-466.
- Kolonisation und Verpflegung im mariatheresianischen Banat [Colonizare și alimentație în Banatul terezian], în: Über den Tellerrand geschaut. Migration und Ernährung in historischer Perspektive (18. bis 20. Jahrhundert) [Dincolo de marginea farfuriei. Migrație și hrană în perspectivă istorică, sec. XVIII-XX], ed. de Mathias Beer, Essen 2014, p. 17-44.
- Das Antizipationssystem im Rahmen der spättheresianischen Ansiedlung [Sistemul de anticipații în colonizării tereziene]. In: Danubiana Carpathica. Jahrbuch für Geschichte und Kultur in den deutschen Siedlungsgebieten Südosteuropas 7 [54], München 2014, p. 133-165.
- Die Bevölkerung des Banats vor dem Ersten Weltkrieg. Eine historisch-demographische Zustandsbeschreibung [Populația Banatului în perioada premergătoare Primului Război Mondial. O descriere istorico-demografică], în: Deutsches Kulturleben im Banat am Vorabend des Ersten Weltkriegs. Der Beitrag von kleineren Städten und Großgemeinden [Viața culturală în Banat înainte de Primul Război Mondial. Contribuția orașelor mici și a comunelor mari], ed. de Walter Engel, Walter Tonța, Stuttgart 2013, p. 37-82.
- Die Donauschwaben. Von der Ansiedlung bis zum Ende des Zweiten Weltkriegs [Șvabii dunăreni – de la colonizare până la sfârșitul Primului Război Mondial], în: Heimatsachen. Donauschwäbische Grüße zum baden-württembergischen Geburtstag [Lucruri de acasă.

Salutările șvabilor dunăreni cu ocazia jubileului Landului Baden-Württemberg], ed. de Reinhard Johler, Josef Wolf și Christian Glass, Tübingen 2012, p. 43-72.

Asociațiile germanilor din Banat. Linii evolutive și dinamica mobilizării politice după Primul Război Mondial (în colaborare cu Marionela Wolf), în: Asocianism și naționalism cultural în secolele XIX și XX, ed. de Liviu Maior, Ioan-Aurel Pop, Ioan Bolovan, Cluj Napoca 2011, p. 33-77.

Historische Regionen und ethnisches Gruppenbewusstsein in Ostmittel- und Südosteuropa. Eine Einführung [Regiuni istorice și conștiință etnică de grup în Europa centrală răsăriteană și de sud-est. O introducere], în: Historische Regionen und ethnisches Gruppenbewusstsein in Ostmittel- und Südosteuropa. Grenzregionen – Kolonisationsräume – Identitätsbildung (Danubiana Carpathica, Jahrbuch für Geschichte und Kultur in den deutschen Siedlungsgebieten Südosteuropas, 3-4, 2009/2010), München 2010, p. 1-27.

Gruppenbildungsprozesse im Banat des 18. und frühen 19. Jahrhunderts. Kommunikations- und Migrationsverhalten deutscher Einwanderer [Procese de formare a grupurilor etnice în Banat în veacul al XVIII-lea], în: Danubiana Carpathica, Jahrbuch für Geschichte und Kultur in den deutschen Siedlungsgebieten Südosteuropas, 3/4 (2009/2010), p. 263-326.

Donauschwäbische Heimatbücher. Entwicklungsphasen und Ausprägungen [Monografii ale locurilor de origine ale șvabilor dunăreni. Faze evolutive și caracteristici, în: Das Heimatbuch. Geschichte, Methodik, Wirkung [Monografia locului de origine. Istorie, metodă, funcții], ed. de Mathias Beer, Göttingen 2010, p. 129-163.

Zwischen Selbstzeugnis und Geschichte. Erinnerungen an Gestern [Între autodocument și istorie.], postfață la vol. Anton Krämer, Vom Banat an den Rhein. Weg und Stationen zwischen Heimatland und Heimatfindung [Din Banat în ținutul Rinului. Căi și stațiuni între patria pierdută și patria regăsită], Erding 2008, p. 297-317.

Rumänische Bildräume: Der Bukarester Lebens- und Werkabschnitt Willy Praghers [Spații vizuale românești – viața și activitatea lui Willy Pragher în București], în: Brechungen. Willy Pragher: Rumänische Bildräume 1924-1944, ed. de Kurt Hochstuhl și Josef Wolf, Ostfildern 2007, p. 115-128.

Rumänien- und Banatmotive im frühen fotografischen Werk Willy Praghers [Motive românești și bănățene], în: Banater Kalender 2008, Erding 2007, p. 151-156.

Între stat și biserică. Învățământul superior clujean în epoca confesionalizării târzii și a reformismului luminat, în: Studii bănățene. Volum omagial pentru profesorul Nicoale

Bocșan), ed. de Valeriu Leu, Carmen Albert und Dumitru Teicu, Timișoara 2007, p. 185-238.

Zur Genese der historischen Kulturlandschaft Banat. Ansiedlung, Siedlungsgestaltung und Landschaftswandel im Banat vom frühen 18. bis Anfang des 20. Jahrhunderts [Geneza peisajului cultural istoric în Banat. Colonizare, forma așezărilor și transformarea peisajului], în: Kulturraum Banat. Deutsche Kultur in einer europäischen Vielvölkerregion [Banatul ca spațiu cultural. Cultura germană într-o regiune europeană multi-etnică], ed. de Walter Engel. Düsseldorf, Essen 2007, p. 13-70.

Das Banat als historische Region [Banatul ca regiune istorică] în: Rumänien. Raum und Bevölkerung. Geschichte und Geschichtsbilder. Kultur. Gesellschaft und Politik heute. Wirtschaft. Recht und Verfassung [România. Spațiu și populație. Istorie și imagini ale evoluției istorice. Cultură. Societate și politică în prezent]. (Historische Regionen, Bd. 2) [Regiuni istorice, vol. 2], ed. de Thede Kahl, Michael Metzeltin, și Mihai-Răzvan Ungureanu, Berlin 2006 (ediția a-II-a Berlin 2008), p. 903-932.

Von der Moschee zur Kathedrale. Kulturgeschichtliche Betrachtungen zum 250-jährigen Weihejubiläum des Temeswarer Doms [De la moschee la biserica catedrală – perspectiva istoriei culturii. Considerații cu ocazia a 250 de ani de la sfințirea domului timișorean], în: Banater Post, 49 (2004), nr. 18. p. 5-5 (partea I), 6 (2005), nr. 1, p. 4 (partea a II-a); nr. 5, p. 6 (partea a III-a); nr. 6, p. 5 (partea a IV-a).

Bărăgan 1951-1956. Memoria deportării în imagini fotografice, în: Bărăgan 1951-1956. O deportare în vremuri de pace. Expoziție la Muzeul Național de Istorie a României, 22 aprilie – 7 mai 2003, curată de Walther Konschitzky și Josef Wolf, București 2003, 36 p.

Deutsch-jüdische Kontakträume in den Ländern der ungarischen Krone vom 18. bis zum beginnenden 20. Jahrhundert. Der städtische Kontaktraum Temeswar [Spații de contact germano-evreiești în țările coroanei ungare în secolele XVIII-XX], în: Deutsche und Juden in Osteuropa im 19. und 20. Jahrhundert [Germani și evrei în Europa răsăriteană în veacurile XIX-XX], ed. de Walter Engel și Hans Hecker, Düsseldorf 2001, p. 201-298.

Die Zwangsumsiedlung in die Bărăgan-Steppe 1951/56 [Strămutarea forțată în stepa Bărăganului 1951/56], în: Deportiert in den Bărăgan 1951-1956. Banater Schwaben gedenken der Verschleppung vor fünfzig Jahren [Șvabii bănățeni comemorează strămutarea în urmă cu cincizeci de ani], ed. de Walther Konschitzky și Peter-Dietmar Leber, München 2001, p. 15-90.

- Identität und Institutionen im Wandel. 50 Jahre Landsmannschaft der Banater Schwaben in Deutschland [Identitate și instituții în transformare. 50 de ani de la înființarea Asociației Șvabilor Bănățeni în Germania], în: Neue Heimat in Deutschland, 50 Jahre Wirken für die Gemeinschaft [Patrie nouă în Germania, 50 de ani de activitate pentru comunitate], ed. de Barbara Gaug și Peter-Dietmar Leber, München 2000, p. 136-199.
- Ethnische Konflikte im Zuge der Besiedlung des Banats im 18. Jahrhundert. Zum Verhältnis von Einwanderung, staatlicher Raumorganisation und ethnostrukturellem Wandel [Conflicte etnice în cursul colonizării Banatului în secolul al XVIII-lea. Cu privire la relația dintre imigrație, organizarea statală a teritoriului și transformările structurii etnice], în: Migration nach Ost- und Südosteuropa vom 18. bis zum Beginn des 19. Jahrhunderts. ed. de Mathias Beer și Dittmar Dahlmann, Stuttgart 1999, p. 337-366.
- Raubewertung, Verkehr und Verkehrspolitik im Banat des 18. Jahrhunderts im Lichte der Landesbeschreibungen [Evaluarea spațiului, transporturile și politica rutieră în Banatul veacului al XVIII-lea în lumina descrierilor istorico-geografice], în: Südostdeutsches Archiv, 38/39 (1995/96), p. 41-70.
- Die Deutschen in Rumänien und im Banat im Zahlenspiegel der letzten Volkszählung [Germanii din România și Banat în lumina ultimului recensământ al populației], în: Banater Post, 39 (1994), nr. 13/14, p. 8-10 (partea I); nr. 15, p. 6-8 (partea a II-a).
- Die demographische Situation der Banater Deutschen im Zahlenspiegel der jüngsten rumänischen Volkszählung (1992) [Situația demografică a germanilor bănățeni în lumina rezultatelor recentului recensământ al populației, 1992], în: Banatica. Beiträge zur deutschen Kultur, 11 (1994), nr. 3, 28-61 (text revizuit și adăugit).
- Johann Wolf als Regionalhistoriker [Johann Wolf ca istoric regional], în colaborare cu Marionela Wolf, în: Johann Wolf - Erzieher, Forscher, Förderer [Johann Wolf – pedagog, cercetător, promotor] ed. de Walther Konschitzky u. Eduard Schneider, München 1994, p. 188-213.
- Akten und Briefe zur Wiener Studienzeit von Johann (Hans) Wolf [Johann (Hans) Wolf – acte și scrisori privitoare la anii de studiu la Viena], în colaborare cu Marionela Wolf, în: Johann Wolf - Erzieher, Forscher, Förderer [Johann Wolf – pedagog, cercetător, promotor] ed. de Walther Konschitzky u. Eduard Schneider, München 1994, p. 46-97.
- Das Banatbild in der ersten „Österreichischen Nationalenzyklopädie“ [Imaginea Banatului în prima „Enciclopedia Națională“ austriacă], în: Banatica. Beiträge zur deutschen Kultur, 8 (1991), nr. 3, p. 66-74.

- Die Deutschen in Rumänien. Ein geschichtlicher Überblick [Germanii din România. O perspectivă istorică], în colaborare cu Ruth Fabritius, în: Fremd in der Heimat. Aussiedler aus Ost- und Südosteuropa unterwegs nach Deutschland [Străini în propria patrie. Repatriați din Europa de est și sud-est în drum spre Germania], ed. Walter Engel, Dülmen 1990, p. 147-240.
- Istoriografia contemporană și Hegel, în: Teme hegeliene. Studii, ed. de Andrei Marga și Vasile Muscă, Cluj-Napoca 1982, p. 231-244.
- Răscoala din Boemia și răscoala lui Horea. Studiu comparat, în: Răscoala lui Horea (1784). Studii și interpretări istorice – Horea's Uprising (1784). Studies and Historical Interpretations, ed. Pompiliu Teodor și Nicolae Edroiu, Cluj-Napoca 1984, p. 169-199.
- Repere europene în istoriografia Școlii Ardelene – August Ludwig Schlözer, în: Stat, societate, națiune: interpretări istorice [aniversare a istoricului David Prodan], Nicolae Edroiu, Aurel Răduțiu, and Pompiliu Teodor, ed. de Nicolae Edroiu, Aurel Răduțiu și Pompiliu Teodor, Cluj-Napoca 1982, p. 276-289.
- Începuturile presei cultural-științifice din Transilvania: Siebenbürgische Quartalschrift” (1790-1801), în: Acta Musei Napocensis, 15 (1978), p. 431-445.